

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntönnö 1.7.2016, OKM/24/010/2016

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräistä opetustoimen rekistereistä ja valtakunnallisista tietojärjestelmistä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt ylioppilastutkintolautakunnalta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräistä opetustoimen rekistereistä ja valtakunnallisista tietojärjestelmistä.

Ylioppilastutkintolautakunta esittää luonnoksesta lausuntonaan seuraavaa:

Ylioppilastutkintolautakunnan kannalta on hyvä, että julkisen valvonnan alaisen koulutuksen opintosuoritus- ja tutkintotiedot ovat jatkossa kansalaisten ja viranomaisten käytössä sähköisessä muodossa. Keskitetyn järjestelmän tietoturva on kuitenkin pidettävä erityisen tarkkaa huolta.

Samaa tavoitetta tukee lautakunnassa parhaillaan käynnissä oleva tutkinnon sähköistäminen sekä sen yhteydessä tapahtuva ylioppilastutkintorekisterin uudistaminen. Tämän vuoksi lautakunta odottaakin, että esityksessä esitettyä tietojärjestelmää kehitetään nyt lautakunnan kehittämistyön kanssa samanaikaisesti ja ylioppilastutkintolautakunnan kanssa yhteistyössä, jotta tietojen siirto saadaan sujumaan joustavasti jatkossakin.

Ylioppilastutkintolautakunta pitää erityisen tärkeänä esitysluonnoksen mainintaa siitä, että tiedon tallentaja olisi jatkossakin tallentamiensa tietojen rekisterinpitäjä. Laissa on tarpeen määritellä tarkasti paikka, jossa ensisijainen data sijaitsee, jotta välttyään väärinkäsityksiltä. Luontevaa on, että ylioppilastutkintorekisterin tietojen osalta ensisijainen paikka on ylioppilastutkintorekisteri, koska ylioppilastutkintolautakunta on tiedon tuottaja.

Ylioppilastutkintorekisteriin sisältyvät tiedot olisivat siis yhä ensisijaisia suhteessa muissa henkilörekistereissä oleviin ylioppilastutkintoa koskeviin tietoihin. Ylioppilastutkintorekisterin sisältämät tiedot tulee säilyä itse tutkinnon toimeenpanijan eli ylioppilastutkintolautakunnan hallinnoimina, koska ylioppilastutkintorekisteri on ylioppilastutkintolautakunnan välttämätön operatiivinen työväline. Mikäli tutkintotulokset sijaisisivat eri järjestelmässä kuin muut ylioppilastutkintorekisterin tiedot, tilanne tulisi käsittelyltään hyvin monimutkaiseksi.

Esityksen mukaan Opetushallituksen hallinnoimasta palvelusta tietoja voitaisiin luovuttaa teknisen käyttöyhteyden välityksellä sekä viranomaiselle, että henkilölle itselleen.

Ylioppilastutkintolautakunta luovuttaa nytkin tutkinnon suorittamista koskevat tiedot opiskelijavalintojen tarpeisiin, ja tämän on jatkossakin sujuttava joustavasti ja ajantasaisesti. Ylioppilastutkintorekisteristä pyydetään myös muita tietoja varsin paljon. Lakiesityksen pykälässä 5 on huomioitu hyvin se, että muiden kuin yksilöä itseään koskevien tietojen luovuttaminen säilyy edelleen ylioppilastutkintolautakunnalla. Lisäksi koesuoritukset arvostelumerkintöineen ovat salassa pidettäviä asiakirjoja, joten tietojen luovuttaminen niistä tulee jatkossakin säilyä ylioppilastutkintolautakunnalla. Ylioppilastutkintoon kohdistuu varsin paljon tutkimuskiinnostusta ja lautakunta myöntää varsin paljon lupia tutkimuksille, joista saadaan arvokasta tietoa tutkinnon kehittämiseksi.

Tiedon siirto myös toiseen suuntaan eli suunnitellusta järjestelmästä ylioppilastutkintolautakunnalle tulisi tehdä mahdollisimman joustavaksi. Esitysluonnoksen 9 ja 10 §:n mukaan lukio- ja ammatillista koulutusta koskevista tiedoista järjestelmään olisi tallennettava mm. tieto opintojen päättymisestä ja keskeyttämisestä. Tämä tieto on tärkeä ylioppilastutkintolautakunnalle tutkinnon valmistumisen kannalta. Tutkinto ei ole valmis ennen kuin kokelas on saanut lukion päättötodistuksen tai todistuksen ammatillisen perustutkinnon suorittamisesta. Nykytilanteessa rehtori ilmoittaa kullakin tutkintokerralla ylioppilastutkintolautakunnalle lautakunnan määräämään ajankohtaan mennessä, ketkä lukion opiskelijoista eivät saa lukion päättötodistusta tai todistusta ammatillisen tutkinnon suorittamisesta. Määräajan jälkeen todistuksen saaneista tulee rehtorin taas lähettää välittömästi kirjallinen ilmoitus lautakunnalle. Jos tiedot tulevat olemaan saatavilla automaattisesti esimerkiksi esityksen mukaisesta palvelusta, nopeuttaa se asian käsittelyä ylioppilastutkintolautakunnassa ja täten ylioppilaat saavat myös tutkintotodistuksensa nopeammin.

Yksityiskohtaisia kommentteja luonnokseen

5 luku

28 §

Kohdassa 1 on lueteltu yksityiskohtaisesti tietoja, joita ylioppilastutkintorekisteriin tallennetaan yksittäisen henkilön tunnistamisen osalta. Opiskelijanumeron tallentaminen useaan eri rekisteriin ei ole teknisesti välttämätöntä, vaan tiedot voidaan yhdistää muillakin tavoilla kuormittamatta eri rekisterejä samalla tiedolla.

Ylioppilastutkintolautakunta esittää tekstiä muutettavaksi siten, että ylioppilastutkintorekisteriin tallennetaan kokeisiin ilmoittautuneiden ja osallistuneiden yksilöivät henkilötiedot sekä suoritettua ylioppilastutkintoon osallistumisen ja ylioppilastutkinnon myöntämisen edellyttämää koulutusta koskevat tiedot.

Tämä joustavoittaisi rekisterin kehittämistä merkittävästi, määriteltäessä tavoitella yksityiskohtaisten menetelmien sijaan.

Kohdassa 3 määritellään, että ylioppilastutkintorekisteriin talletetaan tutkinnon suorittamisen tai hylkäämisen, tutkinnon jälkeen uusittujen kokeiden sekä tutkinnon täydentämisen ajankohta. Ylioppilastutkintolautakunta esittää, että tästä kohdasta poistetaan sana "hylkäämisen" tiedot, koska asian yksiselitteinen määrittely tutkinnon nykyrakenteella on mahdotonta.

29 §

Momentin 2 mukaan ylioppilastutkintolautakunta luovuttaa ylioppilastutkintorekisterissä olevat tutkinnon suorittamista koskevat tiedot 4 §:ssä tarkoitettuun Opetushallituksen ylläpitämään palveluun. Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa täsmennetään, ettei luovuttaminen koskisi kuitenkaan tietoja kokelaiden koesuorituksista tai arvostelumerkinnöistä. Lakiteksti luettuna erillään perusteluteksteistä voi olla tässä kohtaa harhaanjohtava. Koska edellä 28 §:ssä luetellaan ylioppilastutkintorekisterin sisältävän tiedot myös kokelaiden koesuorituksista tai arvostelumerkinnöistä, voi niiden olettaa olevan osa 29 §:ssä mainittuja tutkinnon suorittamista koskevia tietoja. Niiden luovuttaminen pitäisi kuitenkin jatkossakin mennä ylioppilastutkintolautakunnan kautta. Lakitekstissä olisi hyvä tarkentaa asiaa siten, että kyse on tutkinnon arvosanatiedoista.

Puheenjohtaja

Patrik Scheinin

Pääsihteeri

Kaisa Vähähyyppä